

פרשת תצוה

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד" (כז, כ)

כתית -הזיתים היה כותש במכתשת ואינו טוחנן בריחים כדי שלא יהא בו שמרים. ואחר שהוציא טפה ראשונה מכניסין לריחים וטוחנן. והשמן השני פסול למנורה וכשר למנחות שנאמר: 'כתית למאור' ולא כתית למנחות".

כתית בלשון ימינו פרושו: כתוש, אך רש"י מפרש שכונת התורה הנה לטיפה הראשונה היוצאת מן הזית, וכעת, צא וחשוב כמה זיתים היו נדרשים כדי למלא פך שמן אחד... מכל מקום, בשאר השמן שנותר בזית השתמשו למנחות, כמו שדרשו חז"ל: "כתית למאור ולא כתית למנחות".

בהלכה זו של "כתית למאור ולא כתית למנחות" טמון לקח מוסרי חשוב, שאותו מביא "מעינה של תורה" בשם ספר "חשבה לטובה": צריך אדם להיות כתית ושביר לב, אולם אסור ששברון הלב שלו יביא אותו לידי עצבות ואזלת יד, משום שאדם המרגיש כך, עלול לחוש שבין כה וכה אין למעשיו שום ערך, ולפיכך הוא יבחר לשבת בחבוק ידים ולא לעשות מאומה, אלא - שברון הלב והכניעה אמורים לעורר בלבו של אדם רצון לפעל ולעשות.

וזהו שאומר הכתוב: "כתית למאור - ולא כתית למנחות", עליו להיות כתית ושביר כדי להגיע לידי מאור, ולא כדי לשקע בעצבות ובמנוחה מתוך אזלת יד.

בענין זה פרש היהודי הקדוש מפשיסחה את הכתוב (תהלים קמז, ג): "הרפא לשבורי לב ומחבש לעצבותם", באמרו שהקב"ה ירפא את שבורי הלב, לבל יבואו עקב שברון לבם לידי עצבות, שכן במדת העצבות אין כל תועלת והיא רק מביאה את האדם לחוסר מעש.

רבי יחיאל מאלכסנדר באר לקח נוסף הנלמד מן ההלכה הזו: "כתית למאור" -כאשר מבקשים להטיף לאדם מוסר, ולכתת ולשבר את לבו, יש להתכון למאור, דהינו: לעשות זאת מתוך הארת פנים, תוך שמראים לו את הדרך הישרה ומעודדים אותו לצעד בה, "ולא למנחות" -יש להזהר לא להנחיתו ולהשפילו.

וזה נרמז בפסוק (משלי ט, ח): "אל תוכח לץ פן ישנאך" -אל תאמר לאדם שהוא לץ, משום שעל ידי כך תגרום לו לשנוא אותך, אלא "הוכח לחכם ויאהבך" -אמר למשא התוכחה שלך שהוא חכם, ואין ההתנהגות הזו הולמת אותו, וכי גם אם נכשל פעם אחת אין זה נורא, שכן שבע יפול צדיק וקם -ואז תטע בלבו אהבה כלפיק, שכן הוא יחוש בדאגתך לכבודו, ובזהירותך שלא להכשילו.

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א